

Порівняльне дослідження переважаючих ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ

Verbova Y.V. Comparative research of dominant value orientations of technical college students and University students of the Humanities / Y.V. Verbova // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 32. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2016. – P. 58–68.

Ю.В. Вербова. Порівняльне дослідження переважаючих ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ. Стаття присвячена аналізу результатів порівняльного дослідження ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ. Автором означено актуальні напрямки дослідження ціннісно-сміслові сфери молоді особистості у зв'язку з її професіоналізацією. На основі аналізу актуального стану розробленості проблеми визначено актуальність вивчення ціннісно-сміслових орієнтацій студентства. У рамках теоретичного дослідження проблеми проаналізовано основні актуальні підходи до вивчення феномена ціннісно-сміслові сфери особистості та професійного самовизначення молоді. Описано актуальні дослідження ціннісних орієнтацій студентів коледжів, їх життєвих пріоритетів, що виступають основною для даного порівняльного дослідження. Автором проаналізовано особливості осмисленості життя, порівняні показники його вираженості у студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ. Описано особливості ієрархії ціннісних орієнтацій студентів коледжу та університету. При цьому порівняно показники найбільш і найменш виражених цінностей студентів різних досліджуваних підгруп та здійснено інтерпретацію впливу таких цінностей на ставлення до професійної діяльності й обраної професії. Встановлено загальні для юнацького віку ціннісні пріоритети у житті і професійному самовизначенні. Автором здійснено аналіз вираження переважаючих ціннісно-сміслових орієнтацій молоді відносно до їх професійного навчання та самореалізації у спеціальній діяльності. На основі узагальнення результатів теоретичного аналізу проблеми та емпіричного вивчення особливостей ціннісно-сміслових орієнтацій сту-

дентів сформульовано висновки та визначено перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: цінності, ціннісно-сміслові орієнтації, ціннісно-сміслова сфера, ієрархія цінностей, студенти коледжів технічних спеціальностей, студенти гуманітарного ВНЗ, осмисленість життя, професійне навчання.

Ю.В. Вербовая. Сравнительное исследование преобладающих ценностно-смысловых ориентаций студентов колледжей технических специальностей и студентов гуманитарного вуза. Стаття посвящена анализу сравнительного исследования ценностно-смысловых ориентаций студентов колледжей технических специальностей и студентов гуманитарного вуза. Автором определены актуальные направления исследования ценностно-смысловой сферы молодой личности в связи с её профессионализацией. На основании анализа состояния разработанности проблемы определена актуальность изучения ценностно-смысловых ориентаций студенчества. В рамках теоретического исследования проблемы проанализированы основные актуальные подходы к изучению феномена ценностно-смысловой сферы личности и профессионального самоопределения молодёжи. Описаны актуальные исследования ценностных ориентаций студентов колледжей, их жизненных приоритетов, которые выступают основой для данного сравнительного исследования. Автором проанализированы особенности осмысленности жизни, сравнены показатели её выраженности у студентов колледжей технических специальностей и студентов гуманитарного вуза. Описаны особенности иерархии ценностных ориентаций студентов колледжа и университета. При этом сравнены показатели наиболее и наименее выраженных ценностей студентов разных исследуемых групп и совершенно интерпретация влияния таких ценностей на отношение молодёжи к профессиональной деятельности и выбранной профессии. Установлены общие для юношеского возраста приоритеты в жизни и профессиональном самоопределении. Автором совершен анализ выраженности преобладающих ценностно-смысловых ориентаций молодёжи относительно их обучения и самореализации в специальной деятельности. На основании обобщения результатов теоретического анализа проблемы и эмпирического изучения проблемы ценностно-смысловых ориентаций студентов сформулированы выводы и определены перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: ценности, ценностно-смысловые ориентации, ценностно-смысловая сфера, иерархия ценностей, студенты колледжей технических специальностей, студенты гуманитарного вуза, осмысленность жизни, профессиональное обучение.

Постановка проблеми. Актуальність порівняльного дослідження особливостей ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ визначається тим, що ціннісно-сміслові орієнтації висту-

пають психологічним утворенням, яке відображає особливості узагальненої інтерпретації життя та структурування особистого досвіду особистостями, з одного боку, та визначають переважаючі вектори життєвого (у тому числі і професійного) самовизначення – з другого. Відповідно вивчення особливостей осмислення життя і ціннісно-сміслових орієнтацій студентів технічних та гуманітарних спеціальностей дає можливість інтерпретувати специфіку вироблення їх життєвої позиції, що визначає їх життєві та професійні перспективи.

Окремі аспекти професійного становлення студентів висвітлені у наукових працях, які присвячені дослідженню тенденцій формування ціннісно-сміслових настанов сучасної молоді (Г.О. Вайзер, Б.В. Зейгарник, К.В. Карпинський, Д.О. Леонт'єв, В.Ф.Петренко) та специфіки професійного становлення особистості (К.М. Гуревич, В.А. Кан-Калик, Є.О. Клімов, Б.В. Кулагін, Н.В. Кузьміна, А.В. Сірий). Проте, більшість досліджень, що присвячені вивченню проблеми ціннісно-сміслових орієнтацій студентства, не дають цілісного уявлення про їх сутність та ієрархічну структуру. Виходячи з цього, важливим постає необхідність багатопланового комплексного вивчення ціннісно-сміслових орієнтацій молоді у контексті її опанування майбутньої професії.

Особлива актуальність порівняльного дослідження ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарного ВНЗ зумовлюється тим, що: 1) сьогодні у психологічній науці відсутній систематизований виклад особливостей ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів при значній кількості досліджень даного феномена серед молоді із вищих навчальних закладів; 2) вагомим постає вирішення питання узгодженості ціннісно-сміслових орієнтацій молоді та її професійного становлення й опанування технічної спеціальності, що об'єднує проблеми осмисленості життя та впливу переважаючих ціннісних орієнтацій на життєву і професійну активність молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблеми ціннісно-сміислової сфери особистості приділялась значна увага. Дослідженням сутності самих понять «цінність», «ціннісно-сміслова сфера» займалися Д.О.Леонт'єв, О.Л.Носенко, В.О.Ядов; визначення функцій ціннісних орієнтацій належить М.І.Лапіну; аналіз динаміки ціннісно-мотиваційної сфери проводився І.С. Коном, М.Н.Корнєвим, Ю.Л.Трофімовим. Проводилися дослідження взаємовпливу процесу навчання і розвитку

ціннісно-сміслової сфери С.Д.Максименком. Ці аспекти мають важливе значення в процесі аналізу формування і трансформації ціннісно-сміслових орієнтацій особистості.

В останні роки проблема ціннісно-сміслових орієнтацій студентів вивчалась в контексті аналізу їх динаміки як індивідуальних еталонів оцінки їх поведінки В.О. Белоусовою, В.Ю. Болотіною, В.А. Романцем; як регулятор діяльності в суб'єкт-об'єктних відносинах Т.В. Корніловою, І.П. Манохою. Проте, більшість досліджень, що присвячені вивченню проблеми ціннісно-сміслових орієнтацій студентства, не дають цілісного уявлення про їх сутність та ієрархічну структуру, і частіше орієнтовані на вивчення студентів ВНЗ при меншій представленості досліджень студентів коледжів у науковому доробку.

У сучасних дослідженнях все ж приділяється увага вивченню різних аспектів ціннісно-сміслової сфери студентів коледжів. Так, у дослідженні Т.М. Картель [3] визначено основні особливості, компоненти та етапи сформованості професійної свідомості і самосвідомості інженерів-будівельників. Натомість, Н.В.Гоголь [2] вивчаючи особливості цінностей студентів коледжів відмічає переважаючий вплив соціального оточення на ті зміни, що відбуваються в аксіосфері молоді, та кризовий характер мотиваційно-ціннісної направленості особистості у даній категорії досліджуваних. Переважаюча роль ціннісно-сміслових орієнтацій у ставленні до майбутньої професійної діяльності та життя загалом відмічена і в доробку Н.Г.Набіуліної [4], де визначається необхідність приділення особливої уваги цінностям студентів у процесі навчання. При цьому, М.С.Бранецькою [1] вивчено особливості моральних ціннісних орієнтацій студентів політехнічних коледжів, що визначені авторкою як найбільш загальні та суттєві на даному етапі їх життя.

У дослідженні Г.К. Радчук [6] ціннісно-сміслові орієнтації молодшої особистості у процесі навчання і професійної підготовки узагальнюються в суб'єктній позиції студента як усталеному, суб'єктно-пристрасному смислороджувальному центрі структури особистості, що детермінує активний характер професійно-особистісного саморозвитку у процесі фахової освіти. За даними В.Н.Недайвозова [5], особливості ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів виражаються в особливостях їх життєвої перспективи, що переважно характеризується дезорганізованістю структурних елементів і порушенням співвідношення траєкторій.

Узагальнюючи результати даних досліджень, можемо стверджувати, що питання ціннісно-сміслових орієнтацій студентів

різних навчальних закладів є безумовно актуальним, а порівняння вираженості ціннісно-смислових орієнтацій студентів технічних та гуманітарних спеціальностей дозволить визначити відмінності у їх інтерпретації життєвого досвіду, ставленні до професії та життя загалом.

Мета даної статті – проаналізувати результати порівняльного дослідження особливостей ціннісно-смислових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей і студентів гуманітарного ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Нами було здійснено комплексне вивчення ціннісно-смислових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів гуманітарних ВНЗ. Дослідження проведене на базі Полтавського нафтогазового геологорозвідувального технікуму Полтавського національного технічного університету імені Ю.Кондратюка (участь у дослідженні взяли 90 студентів першого курсу (спеціальності «Буріння свердловин», «Експлуатація нафтових і газових свердловин»), досліджувані Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, де охоплено 90 студентів першого курсу (спеціальність «Початкова освіта», «Філологія. Українська мова та література»). В емпіричному дослідженні використано методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» (С.С.Бубнова) та «Тест смисложиттєвих орієнтацій» (Д.О.Леонтьєв).

Результати порівняння показників осмисленості життя студентів коледжів та університету представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості осмисленості життя студентів коледжу та університету

Групи досліджуваних	Низька осмисленість життя	Середня осмисленість життя	Висока осмисленість життя
Студенти коледжу	36,1%	18%	45,9%
Студенти університету	54,8%	26%	19,2%

За результатами дослідження нами визначено, що студенти коледжу технічних спеціальностей і студенти ВНЗ гуманітарних спеціальностей відрізняються за рівнем осмисленості життя. Так, 45,9% досліджуваних коледжу характеризується вираженою осмисленістю життя. Тобто, вчинки та дії, які вони здійснюють, підпорядковуються загальній логіці їх життя, підкоряються властивим їм смислам і смисловим настановам. Такий відсотковий показник серед студентів ВНЗ становить 19,2%.

Також, 18% досліджуваних коледжу і 26% студентів ВНЗ мають середній рівень осмисленості життя. Вони у життєвих вчинках переважно орієнтуються на свої смислові настанови, але у деяких ситуаціях можуть діяти на противагу властивим їм життєвим смислам, порушуючи логіку попередньо вчинених дій.

Окрім цього, 36,1% досліджуваних коледжу і 54,8% студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ характеризуються вираженням низьким рівнем осмисленості життя. Вони не мають провідних смислових настанов, які регулюють їх професійне становлення, вчинки і професійні вибори таких юнаків часто мають ситуативний характер та не підкоряються загальній життєвій логіці. Таким юнакам властиве недиференційоване ставлення до життя та дифузність смислової сфери, мінливість соціальної поведінки, що виражається і у проблемах життєвого самовизначення, бачення себе в майбутній професії та сфері діяльності.

Для доведення статистичної значимості відмінностей в осмисленості життя студентів коледжів та університету використаний критерій χ^2 -Пірсона, емпіричне значення якого = 13,024. Порівнявши значення χ^2 -емпіричного з χ^2 -критичним, 5,991 ($p \leq 0,05$); 9,210 ($p \leq 0,01$) і $k=2$, можемо стверджувати про наявність вираженої статистичної відмінності між показниками осмисленості життя студентів коледжів технічних спеціальностей і студентів гуманітарного ВНЗ, оскільки χ^2 -емпіричне > χ^2 -критичного. Отже, студенти коледжу характеризуються більш вираженою осмисленістю життя, ніж студенти гуманітарного ВНЗ.

Результати порівняння ціннісно-смислових орієнтацій студентів коледжу та ВНЗ за методикою «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» (С.С. Бубнова) представлені на рис. 1.

Як свідчать дані, представлені на рис. 1, досліджувані з різних груп відрізняються за показниками ієрархії цінностей. Так, для досліджуваних студентів коледжів властиві виражені найбільшою мірою такі цінності, що зумовлюють їхню життєву активність, як покращення матеріального положення (виражено у 32,2% вибірки), досягнення високого соціального статусу (31,5%), спілкування (30,3%), пізнання нового (29,4%).

Найменш вираженими життєвими цінностями студентів коледжів технічних спеціальностей є соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві (3,2% досліджуваних), допомога іншим людям (3,5%), насолода прекрасним (4,7%) та здоров'я (5,3%).

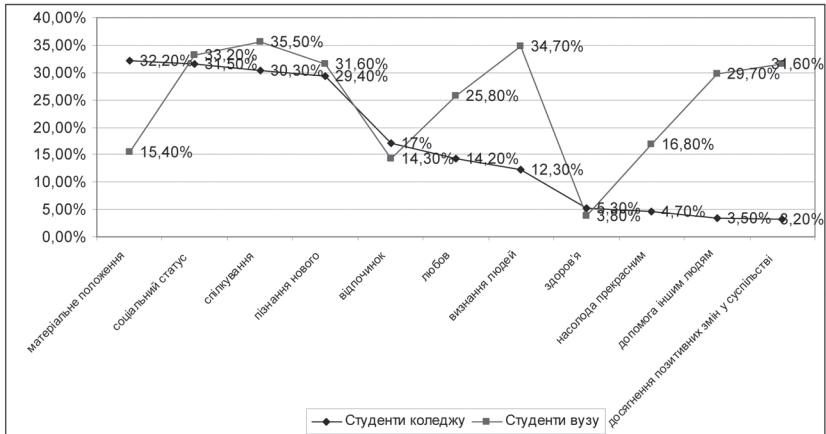

Рис. 1. Особливості ієрархії цінностей студентів коледжу технічних спеціальностей та гуманітарного університету

Натомість серед студентів ВНЗ гуманітарних спеціальностей найбільш вагомими цінностями є: спілкування (виражено у 35,5% досліджуваних), визнання людей (34,7%), досягнення високого соціального статусу (33,2%), досягнення позитивних змін у суспільстві (31,6%), пізнання нового (31,6%), допомога іншим людям (29,7%) та любов (25,8%). Найменш вираженими життєвими цінностями студентів ВНЗ є здоров'я (3,8%), відпочинок (14,3%) та покращення матеріального статусу (15,4%).

Для доведення статистичної значимості зафіксованих відмінностей в ієрархії життєвих цінностей студентів коледжів технічних спеціальностей та студентів ВНЗ гуманітарних спеціальностей використаний критерій ϕ^* -кутового перетворення Фішера. Його емпіричні значення за показниками ціннісних орієнтацій становлять: покращення матеріального положення – 1,75*; досягнення високого соціального статусу – 0,18; спілкування – 0,19; пізнання нового – 0,25; відпочинок – 0,22; любов – 1,32; визнання людей – 2,35**; здоров'я – 0,08; насолода прекрасним – 0,46; допомога іншим людям – 2,99**; досягнення позитивних змін у суспільстві – 3,18**.

Порівнявши значення ϕ^* -емпіричного з ϕ^* -критичним: 1,64 ($p \leq 0,05$) і 2,31 ($p \leq 0,01$), можна говорити про наявність вираженої статистичної відмінності у проявах цінностей покращення матеріального положення (на рівні статистичної значимості $p \leq 0,05$), визнання людей, допомоги іншим людям і досягнення

позитивних змін у суспільстві на рівні статистичної значимості $p \leq 0,01$). За іншими показниками вираженості життєвих цінностей статистична відмінність відсутня.

Тому, можемо стверджувати, що студенти коледжів технічних спеціальностей у житті та професійному навчанні більше орієнтуються на досягнення матеріального благополуччя. Відповідно, обрану професію і її освоєння вони розцінюють як спосіб покращення власного матеріального становища. Такі студенти розцінюють власне професійне навчання та становлення не з точки зору можливості провокувати зміни у суспільстві та отримання естетичної насолоди (що виступає найменш значимими цінностями досліджуваних), а з точки зору можливості покращувати матеріальне становище за рахунок майбутньої професійної діяльності. Переважання такої цінності у студентів відображає їх ставлення до навчання, яке підпорядковане вагомості практичності, можливості подальшого використання набутих знань студентами у професійній діяльності.

Натомість, студенти ВНЗ гуманітарних спеціальностей набагато більше орієнтовані на цінності досягнення позитивних змін у суспільстві, допомоги іншим та визнання людей. Такі цінності, відображаючи загальну гуманістичну спрямованість особистості студентів-гуманітаріїв, відповідають обраному ними фаху. Вони прагнуть досягати позитивних змін у суспільстві, проявляти турботу про інших людей, допомагати їм, навчати їх та покращувати їх життя. Свою професійну діяльність такі студенти розцінюють з точки зору соціальної вагомості та орієнтовані на суспільне визнання.

При цьому, досліджуваним обох підгруп властиві виражені цінності досягнення високого соціального статусу, спілкування та пізнання нового. Вони вважають, що їх професійна діяльність не тільки виступатиме способом покращення матеріального благополуччя, але і засобом досягнення соціального статусу і визнання. Значимість спілкування для представників обох груп свідчить про те, що спілкуючись із оточуючими студенти проявляють свої інтереси, переконання і цінності, набувають соціального досвіду та отримують зворотний зв'язок стосовно власних психологічних особливостей, життєвих планів та професійної перспективи.

Такі цінності студентів свідчать про значимість оцінки соціального оточення та самовираження для молоді, що відповідає загальним закономірностям психологічного становлення особистості в юнацькому віці.

Цікавим є поєднання цінностей пізнання нового з покращенням матеріального статусу у студентів коледжів та допомогою іншим людям у студентів ВНЗ. Зокрема, такі виражені поєднання можна інтерпретувати як орієнтацію студентів коледжів на розвиток своїх знань і умінь виходячи з їх доцільності для майбутньої професійної діяльності, практичності та покращення матеріального стану. Натомість, студенти ВНЗ більше орієнтовані на розширення своїх знань і розвиток умінь для надання допомоги іншим людям.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Ціннісно-сміслові орієнтації студентів відображають найбільш вагомі для них життєві пріоритети, відповідно до яких відбувається осмислення життєвих подій та вибудовується стратегія життєвої і професійної самореалізації. За результатами проведеного порівняльного дослідження визначено, що студенти коледжів технічних спеціальностей більш осмислено ставляться до життя та чітко розуміють свої життєві і професійні цілі, ніж студенти ВНЗ гуманітарних спеціальностей. Останні ж відчувають труднощі у визначенні чітких життєвих цілей і планів.

Нами також зафіксовано відмінності у проявах життєвих цінностей досліджуваних двох досліджуваних груп. Так, студенти коледжів технічних спеціальностей більше орієнтовані на досягнення матеріального благополуччя, ніж студенти ВНЗ гуманітарних спеціальностей, переважаючими цінностями яких є допомога іншим людям, їх визнання та досягнення позитивних змін у суспільстві.

При цьому обидві групи досліджуваних характеризуються переважанням цінностей спілкування, пізнання і досягнення соціального статусу, що визначені нами як загальні психологічні орієнтації у юнацькому віці.

Проте, проблема ціннісно-сміслових орієнтацій студентів коледжів технічних спеціальностей не є остаточно розробленою і потребує подальшого вивчення. Зокрема, предметом подальших наукових досліджень автора виступають особливості структуривання життєвих смислів студентами та означення механізмів формування ціннісно-сміслових орієнтацій молоді в процесі професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Бранецька М.С. Оновлення змісту предметів гуманітарного циклу на основі вивчення ціннісних орієнтацій студентів по-

- літехнічних коледжів / М.С. Бранецька // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. – Вип. 1.30. – Миколаїв, 2010. – С.166–172.
2. Гоголь Н.В. Взаимосвязь ценностей и изменений личностных качеств студентов колледжа / Н.В. Гоголь // Известия Самарского научного центра Российской Академии наук. – 2015. – Т.17. – № 1. – С.79–83.
 3. Картель Т.М. Професійне становлення інженерів-будівельників у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу автореф. дис... канд. психол. наук: 13.00.04 – «теорія і методика професійної освіти» / Т.М. Картель. – Одеса, 2009. – 26 с.
 4. Набиулина Н.Г. Диагностика ценностных ориентаций студентов средних специальных учебных заведений / Н.Г. Набиулина. – Уфа, 2003. – 60 с.
 5. Недайзов В.Н. Профессиональное самоопределение в моделях жизненного проектирования студентов технических колледжей: автореф. дис... канд. социол. наук: 22.00.04. «Социальная структура, социальные институты и процессы» / В.Н. Недайзов. – Новочеркасск, 2005. – 23 с.
 6. Радчук Г.К. Психологічні засади професійного аксіогенезу особистості / Г.К. Радчук // Психологія особистості. – 2012. – №1. – С. 138–150.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Branec'ka M.S. Onovlennja zmistu predmetiv humanitarnogo cyklu na osnovi vyvchennja cinnisnyh orijentacij studentiv politehnicnyh koledzhiv / M.S. Branec'ka // Naukovyj visnyk Mykolai'vs'kogo derzhavnogo universytetu imeni V.O. Suhomlyns'kogo. – Vyp. 1.30. – Mykolai'v, 2010. – S.166–172.
2. Gogol' N.V. Vzaimosvjaz' cennostej i izmenenij lichnostnyh kachestv studentov kolledzha / N.V. Gogol' // Izvestija Samarskogo nauchnogo centra Rossijskoj Akademii nauk. – 2015. – T.17. – № 1. – S.79–83.
3. Kartel' T.M. Profesijne stanovlennja inzheneriv-budivel'nykiv u navchal'no-vyhovnomu procesi vyshhogo navchal'nogo zakladu avtoref. dys... kand. psyhol. nauk: 13.00.04 – «teorija i metodyka profesijnoi' osvity» / T.M. Kartel'. – Odesa, 2009. – 26 s.
4. Nabiulina N.G. Diagnostika cennostnyh orijentacij studentov srednih special'nyh uchebnyh zavedenij / N.G. Nabiulina. – Ufa, 2003. – 60 s.

5. Nedajvozov V.N. Professional'noe samoopredelenie v modeljah zhiznennogo proektirovanija studentov tehniceskikh kolledzhej: avtoref. dis... kand. sociol. nauk: 22.00.04. «Social'naja struktura, social'nye instituty i processy» / V.N. Nedajvozov. – Novocherkassk, 2005. – 23 s.
6. Radchuk G.K. Psychologichni zasady profesijnogo aksiogenezu osobystosti / G.K. Radchuk // Psychologija osobystosti. – 2012. – №1. – S. 138–150.

Y.V. Verbova. Comparative research of dominant value orientations of technical college students and University students of the Humanities.

The article is aimed to reveal the results of comparative research of dominant value-meaning orientations of technical college students and University students of the Humanities. The actual directions of young personality's value-meaning sphere in its connection with professionalization are identified by the author. The actuality of student's value-meaning orientations research is defined on the basis of actual state of development of problem analysis. Within the theoretical research of problem on main actual approaches to understanding the personality's value-meaning sphere and youth's professional self-realization are analyzed. Actual investigations of value-meaning orientations of technical college students, their life priorities that are the base of this comparative research are implemented.

The specificity of respondent's general meaning of life is analyzed. The technical college students' and humanitarian university students' meaning of life accuracy indicators are compared. The specificity of colleges and university students' value orientations hierarchy is described. Wherein, the data of most and less expressed values of different research group students is compared. The interpretation of this values influence on attitude to chosen profession and professional activity is accomplished. The general for youth age value priorities in life and professional self-realization are established. The analysis of dominant value-meaning orientations expression in professional study and self-realization in a professional activity is made by the author.

On the base of results of theoretical research of the problem and empirical investigation of students' value-meaning orientations we made the conclusions and defined perspectives for further researches.

Key words: values, value-meaning orientations, value-meaning sphere, value hierarchy, technical college students, university students of the humanities, meaning of life, professional study.

Received January 11, 2016

Revised January 29, 2016

Accepted February 12, 2016